

СЛОВНИК
спеціальних та діалектних термінів

Андарак — вид спідниці з цупкої тканини
Бавниця — китиці
Бертусова тканина — блискуча тканина фабричного виробництва
Бамбак — бавовняна тканина фабричного виробництва
Букурійка — вузький ремінний пояс
Волічка — вовняна нитка, гарус
Вуса — склади
Гачі — полотняні або суконні штани
Гердан, силянка — дрібне намисто, нанизане на нитяну мережу
Гуня, гунька — вид свити
Закавраші — великі манжети
Кабат — верхній одяг типу свити
Капчури — короткі вовняні панчохи
Косиця — дівоча сорочка з позовожною вишивкою на рукавах
Крайка — жіночий тканий пояс
Кусан — жіночий жакет з рукавами
Кутаси — китиці
Лантих — оздоблення горсика
Літник — вид спідниці з позовожніми смугами різного кольору
Прохідка — невідрізна частина спинки від лінії талії
Ряси — рясні склади
Табівка — шкіряна сумка, оздоблена металом
Черкасинова кохта — жіночий жакет з рукавами
Чугай, чугаїна, чуганя — вид свити
Щорц — смугаста спідниця

УКРАИНСКИЙ КОСТЮМ
(Комплект открыток с текстовками
на украинском, русском и английском языках)

Упорядник та автор тексту В. В. Миронов.
Художній редактор О. Г. Олешкевич.
Літературний редактор В. Г. Погребняк.
Технічний редактор Т. С. Татаренкова.

Київ, «Мистецтво», 1977. Золотоворітська, 11.

БФ 30146. 21/Х 1977 р. З. 6—1711. Т. 30 000. Ц. 1 крб. 06 коп.

Головне підприємство республіканського
виробничого об'єднання «Поліграфкнига»
Держкомвидаву УРСР. Київ, Довженка, 3.

© Видавництво «Мистецтво», 1977

і 80205—318 408—77
М207(04)—77

2124311

Автори пропонованого комплексу листівок кандидат історичних наук В. Миронов та художниця А. Перепелиця на документальних матеріалах зробили малюнки українських костюмів різних етнографічних зон.
У цьому комплекті багато цікавого знайдуть для себе фольклористи, художники, він стане в пригоді й учасникам художньої самодіяльності. Багато хто зможе використовувати малюнки при створенні моделей сучасного одягу. Крім того, ця добірка може бути цікавим сувеніром, пам'яткою про мистецтво України.

ЛЬВІВЩИНА. Кінець XIX — початок XX ст.

Жіночий костюм. Сорочка доморобного полотна з уставками. Шерстяний безрукавний горсик з «лаптихами» прикрашений кольоровими нитками, шнурами та мереживом. Білий кабат розшитий чорним шнуром. Сорочка і полотняний фартух вишиті багатоколірною ниткою хрестиком. Орнамент переважно рослинний. Смугаста спідниця «щорц» з доморобної тканини є вдалим доповненням ансамблю. Вишита полотняна хустка пов'язана на червону «бавницю» з бахромою. Оригінальної форми постоли з пряжками надіті на білі онучі. Прикраси: гердани та «пістряне» намисто.

Чоловічий костюм. Сорочка на кокетці з виложистим коміром. На маніжці, комірі та манжетах вишивка. Штани вузькі, темного кольору, буденні — з доморобної тканини, святкові — переважно фабричні. «Каптан» (кафтан) білої доморобної вовни, прикрашений кольоровими шнурами та аплікацією з сукна й шкіри. Повстяний капелюх оздоблений стрічкою, квітами та пером. Шкіряні чоботи жовтого кольору багато орнаментовані.

ЛЬВОВЩИНА. Кінець XIX — начало XX в.

Женский костюм

Мужской костюм

LVOV REGION. Late 19th – early 20th c.

Woman's costume

Man's costume

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

Ц. 5 коп.

СХІДНЕ ЗАКАРПАТТЯ. Кінець XIX — початок XX ст.

Жіночий костюм. Сорочка-«ромованка» доморобного полотна з уставками, з вишивкою гладдю. Вишиті верхня частина рукавів, низки рукавів, зап'ясники та чохла. Запаски ткані, з поперечними смугами. Трималися запаски на поясі, так званому «багорі». Кептар оздоблений кольоровою вишивкою, волічковими китицями, аплікацією із шкіри та сукна, бісером і металом. Барвиста хустка з квітами на чорному тлі. Шкіряні морщені постолі одягнуті на плетені вовняні орнаментовані білими нитками «капчури».

Чоловічий костюм. Тунікоподібна сорочка носилася поверх штанів. Виріз горловини зібраний «в зморшки» і зав'язаний на очкур. Вишивка прикрашає комір, пазуху та поділ. Кептар та сердак оздоблені вишивкою, аплікацією із шкіри, волічковими китицями та смужками. Коричневий капелюх-«клебанка». Червоні сукняні штани-«гачі». Морщені постолі взуті на сукняні «капчури». При цьому враховувалось гармонійне поєднання кольорів штанів та капчурів.

ВОСТОЧНОЕ ЗАКАРПАТЬЕ. Конец XIX — начало XX в.

Женский костюм

Мужской костюм

EASTERN TRANSCARPATIA. Late 19th – early 20th c.

Woman's costume

Man's costume

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

БУКОВИНА. Кінець XIX — початок XX ст.

Дівочий костюм. Сорочка з суцільними широкими рукавами, пришитими по основі, оздоблена поліхромною вишивкою. Кептар вишитий барвистими візерунками кольоровою вовною. Опинка, що обгортає стегна, з доморобної шерстяної тканини, заткана нитками жовтого та жовтогарячого кольору. Головний убір — «кода» — зроблений з картону, обшитого тканиною, прикрашений бісером, квітами, стрічками. Зверху прикріплений пучок тирси (ковили). Різноколірне скляне намисто рясно вкриває погруддя та шию. Шкіряні черевики жовтого кольору, на гудзиках, красиво орнаментовані.

Парубоцький костюм. Довга тунікоподібна сорочка з доморобного полотна, що одягалася поверх штанів, підперезана широким шкіряним поясом. Кептар та сердак оздоблені аплікацією із шкіри, сукна та вишивкою. Вузькі «холошні» штани з білого полотна вишиті на холошах. Одяг був надзвичайно колоритним, багато прикрашався різноколірною вишивкою, плетивом, аплікаціями з шкіри, металевими пістонами. Парубоцькі капелюхи були оздоблені квітами, різноколірними стрічками, пером та ін. Постоли «морщені», «заклебучені», прив'язані до ноги «волоками».

БУКОВИНА. Кінець XIX — начало XX в.

Дівочий костюм

Костюм юноши

BUKOVINA. Late 19th – early 20th c.

Girl's costume

Young man's costume

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

Ц. 5 коп.

КИЇВЩИНА. Кінець XIX — початок XX ст.

Чоловічий костюм. Сорочка доморобного полотна з «призбиранням» біля коміра. Пазуха, комір, низкі рукавів та рукава біля пройми вишиті червоно-чорними нитками хрестиком. Орнамент рослинний. Штани широкі, «наддніпрянські», з сурового полотна, на очкурі, підперезані широким червоно-зеленим поясом, пов'язаним «на два кінці». Чорно-рудувата свита доморобного сукна пошита «до ряс». Стоячий комір, поли та «закавращі» обшиті шкірою. Висока шапка із сивого смушку «стіжкуватої» форми. Чорно-руді шкіряні чоботи з невисокими халявами.

Жіночий костюм. Сорочка доморобного полотна з уставками та вузьким стоячим коміром. Червоно-чорна та чорно-синя вишивка на пазусі, уставках та чохлах виконана хрестиком бавовняними нитками. Для мережки по подолу використана сіра лляна нитка. Зелена з червоними «перчиками» байова юбка пошита «на три вуся» з великим виложистим коміром. Запаски, червона передня та синя задня, з доморобної шерстяної тканини з різноколірним геометричним орнаментом по подолу. Крайка з китицями зав'язана на лівому боці. Вишитий волічкою бавовняний очіпок затягувався на потилиці червоною стрічкою. Прикраси: червоне намисто, намисто з бурштину (янтарю), сережки та каблучки. Чоботи червоні на високих «корках».

КИЄВЩИНА. Кінець XIX — початок XX в.

Мужской костюм

Женский костюм

KIEV REGION. Late 19th – early 20th c.

Man's costume

Woman's costume

Упорядник В. В. Миронов

Художник А. Ю. Перепелиця

Ц. 5 коп.

ДОНЕЧЧИНА. Кінець XIX — початок XX ст.

Жіночий костюм. Сорочка «до гестки» з нашитю вздовж вирізу горловини пілкою. Вишивка червоно-чорного кольору. Прикрашена сорочка ще мережкою та вирізуванням. «Кохта черкасинова», «під усики», розшита кольоровою тасьмою. Поли обшиті мереживом. Рясна спідниця з яскравої фабричної тканини по подолу обшита плисом та підшита «щіточкою», щоб не протиралася на перегині. Фартух-«попередниця», «запон» з фабричної тканини, оздоблений мережкою та підшитою по подолу «шляркою». Кашемірова хустка надіта на «сіточку», що пов'язувалась на «гуглю» — туго скручене волосся. Високі шкіряні черевики з червоними шнурками.

Чоловічий костюм. Тунікоподібна сорочка з широким стоячим коміром і широкою маніжкою. Комір, маніжка і низкі рукавів вишиті. Обов'язковим атрибутом чоловічого костюма була коротка «жиліотка» темного кольору. Штани з напівсукна, вузькі, міського крою. Чоботи-«бутилки» з твердими блискучими халявами. Головний убір — картуз.

ДОНЕТЧИНА. Кінець XIX — начало XX в.

Женский костюм

Мужской костюм

DONETSK REGION. Late 19th – early 20th c.

Woman's costume

Man's costume

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

Ц. 5 коп.

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСТЬ. 60-і рр. XX ст.

Жіночий костюм. Блузка з бавовняної тканини, пошита в талію з повздовжніми складами-«зашивками». Фартух прикрашений вишивкою та мереживом. Прикраси: червоний бант та «плетьонка» у вигляді ажурної стрічки, вишитої бісером. Зручний і практичний одяг — блузка і спідниця — з деякими видозмінами поширений в багатьох областях республіки.

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСТЬ. 70-і рр. XX ст.

Дівочий святковий костюм. Він склався на основі традиційного комплексу. Сорочка «косиця», безрукавка з яскравої шовкової тканини, пошита за традицією «з зубцями» на полах; фартух-«плат», прикрашений мереживом та червоною стрічкою. Традиційна шийна прикраса «силянка» зроблена з бісеру.

ЧЕРНИГОВСКАЯ ОБЛАСТЬ. 60-е гг. XX в.

Женский костюм

ЗАКАРПАТСКАЯ ОБЛАСТЬ. 70-е гг. XX в.

Девичий праздничный костюм

CHERNIGOV REGION. 1960s

Woman's costume

TRANSCARPATHIAN REGION. 1970s

Girl's festive clothing

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

Ц. 5 коп.

ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ. Друга половина XX ст.

Жіночий костюм. Бавовняна сорочка, пошита по традиції з уставками, пришитими до стану широким «змережуванням», з вишитими рукавами. Нагрудник, схожий на білоруський «саян», з шерстяної тканини синього кольору є комплексом ліфа з спідницею. Фартух з такої ж тканини, оздоблений вишивкою гладдю та мережкою. Хустка квітчаста шерстяна. Прикраси: «плетьонка» з бісеру, «коралі».

Дівочий костюм. Біла шовкова блузка вже з коротким рукавом, але з традиційним орнаментом, вишитим вздовж пазухи та на рукавах. Сарафан з квітчастої тканини відрізний, в талію. Прикраси: традиційна «плетьонка» з бісеру світлих кольорів.

ЖИТОМИРСКАЯ ОБЛАСТЬ. Вторая половина XX в.

Женский костюм

Девичий костюм

ZHITOMIR REGION. Second half of the 20th c.

Woman's costume

Girl's costume

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

Ц. 5 коп.

ПОЛТАВЩИНА. Кінець XIX — початок XX ст.

Парубоцький костюм. Поликова сорочка домотканого полотна з широкими рукавами. Станок сорочки разом з поликами «рясований» біля коміра. Шви розшиті сірою лляною ниткою. Такою ж ниткою зроблена мережка на пазусі та низках рукавів. Штани вибійчані «наддніпрянського» типу на очкурі. Пояс тканий, широкий, червоно-зелений. Чоботи-«витяжки» з низько відрізаними халявами («чирики»).

КИЇВЩИНА. Кінець XIX — початок XX ст.

Дівочий костюм. Сорочка доморобного полотна з уставками, стоячим коміром. На уставках, підполиччі та рукавах червоно-чорно-зелена вишивка. Керсетка коротка «до стану», з фабричної шерстяної тканини, з вишитим наріжником — кутом правої поли. Спідниця байова з «перцями». Фартух з брижами, закладками та вишитою лиштвою. До вінка прив'язані різноколірні стрічки. Прикраси: різноколірне намисто, каблучки, сережки. Черевики чорного кольору з зеленими шнурками.

ПОЛТАВЩИНА. Кінець XIX — початок XX в.

Костюм юноши

КИЄВЩИНА. Кінець XIX — початок XX в.

Дівочий костюм

POLTAVA REGION. Late 19th – early 20th c.

Young man's costume

KIEV REGION. Late 19th – early 20th c.

Girl's costume

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

Ц. 5 коп.

ДНІПРОПЕТРОВЩИНА. Кінець XIX — початок XX ст.

Жіночий костюм. Характерним для керсеток та юпок на Дніпропетровщині на той час був чотирикутний виріз горловини — «каре». Юпанка з блискучої, «бертусової», тканини, «до складок». Поли, низки рукавів та виріз горловини обшиті чорним плисом та кольоровими нитками. Плахта ціла, «напільна». Орнамент «ведмежі лапи» створює ритмічний малюнок із різноколірних вовняних ниток з перевагою червоно-білих та жовто-зелених кольорів. Білий полотняний фартух прикрашений вишивкою та «зашивками». Звужений з боків червоно-сріблястий шовковий «капор» часто носили без хустки. Зелено-чорні чоботи-«чорнобривці» з вистроченими закаблуками та мідними підківками на високих «корках». Прикраси: «добре» намисто з дукачами, каблучки та сережки.

Чоловічий костюм. Полотняна з «бамбака» «доцманська» сорочка з широкими рукавами в дві пілки. Нашивна маніжка та стоячий комір, зав'язаний червоною стрічкою, вишиті червоно-чорними нитками. Оздоблені вишивкою також низкі рукавів. Сорочка заправлена в широкі пістрякові штани «надніпрянського» крою, підперезані широким червоним в'язаним поясом з китицями. Свита біла з доморобного сукна «до стану», з стоячим коміром. Головний убір — сіра смушкова шапка циліндричної форми.

ДНЕПРОПЕТРОВЩИНА. Кінець XIX — початок XX в.

Женский костюм

Мужской костюм

DNEPROPETROVSK REGION. Late 19th – early 20th c.

Woman's costume

Man's costume

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

ПОЛТАВЩИНА. Кінець XIX — початок XX ст.

Дівочий костюм. Сорочка доморобного полотна з поликами, вишита квітами червоно-чорного кольору. Керсетка довга, «у складку», з високою талією, прикрашена тасьмою і плисом. Рясна спідниця з напівшерстяної фабричної тканини з нашитими по подолу стрічками з плису. Вінок високий, «чубатий», з прив'язаними до нього кольоровими кісниками. Намисто «добре», червоне, з дукачами. Чорні шкіряні черевики на високих підборах.

Жіночий костюм. Сорочка з доморобного полотна. Рукава, підполіччя та полики вишиті лляними нитками сірого або білого кольорів. На місці з'єднання рукавів з уставками рукав збирався в зборочки-«пухлики». Керсетка «в розмашку», «з вусиками», пошита з ситцю в квіточку. Поли керсетки обшиті плисом, по лінії талії нашиті червоні гудзики. Плахта «з крилами», шерстяна, з дрібним малюнком у квадратах. Колір квадратів переважно зеленкувато-синій та червоний. Фартух з полотна оздоблений мережкою та вирізуванням. Головний убір «намітка» з тонкої білої тканини, пов'язаний на м'який очіпок. Орнаментовані чоботи-«сап'янці» жовто-коричневого кольору.

ПОЛТАВЩИНА. Кінець XIX — початок XX в.

Дівочий костюм

Женский костюм

POLTAVA REGION. Late 19th – early 20th c.

Girl's costume

Woman's costume

Упорядник В. В. Миронов

Художник А. Ю. Перепелиця

ВОЛИНЬ. Кінець XIX — початок XX ст.

Жіночий костюм. Сорочка домотканого полотна з виложистим коміром. Кусан також з доморобної шерстяної тканини шився зі складами від лінії талії. Він яскраво розшитий кольоровими нитками та аплікацією з зеленого сукна. На червоний літний, тканий поздовжніми смугами зеленого, білого та синього кольорів, пов'язана вовняна килимова запаска-«попередниця» із складним різноколірним геометричним орнаментом. Біла хустка з китицями заткана червоною смужкою. Хустка пов'язана на «кибалку», зроблену з джута лляної куделі, луб'яного обідка та ін.

Чоловічий костюм. Сорочка домотканого полотна. Комір виложистий. Пазуха, комір, станок та чохла оформлені геометричним тканим орнаментом червоного кольору. Підперезана сорочка багатоколірним червоним поясом з «кутасами». Штани вузькі з невідбіленого сирового домотканого полотна. Жінки та чоловіки носили личаки, що взувалися на полотняні «завої».

ВОЛЫНЬ. Конец XIX — начало XX в.

Женский костюм

Мужской костюм

VOLHYNIA. Late 19th – early 20th c.

Woman's costume

Man's costume

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

ЧЕРНІГІВЩИНА. Кінець XIX — початок XX ст.

Чоловічий костюм. Тунікоподібна сорочка доморобного полотна. Широка маніжка, стоячий комір, манжети й поділ прикрашені вишивкою. Одягалася сорочка переважно навипуск під кручений пояс. Штани грубого невідбіленого полотна, неширокі.

Жіночий костюм. Сорочка доморобного полотна «до поликів» з широкими у півтори півки рукавами. На рукавах та поликах червоно-чорна вишивка гладдю. Синя керсетка з підрізною спинкою, «до фанд» (з фалдами). Червона спідниця у складку типу андарака доморобної вовни з тканим різноколірним геометризаним орнаментом по подолу. Білий полотняний фартух вишитий по подолу, з «закладками» та обшивкою мереживом. Дві різноколірні хустки пов'язані на білий очіпок. Одна хустка пов'язана «просто», а друга підведена під підборіддя і зав'язана на маківці. Личаки прямого плетіння у чоловіків та жінок одягалися на полотняні онучі.

ЧЕРНИГОВЩИНА. Кінець XIX — начало XX в.

Мужской костюм

Женский костюм

CHERNIGOV REGION. Late 19th – early 20th c.

Man's costume

Woman's costume

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

Ц. 5 коп.

ЛЕНИНГРАДСЬКИЙ БУДИНОК МОДЕЛЕЙ. 70-і рр. XX ст.

Жіночі костюми, в яких використані елементи традиційного українського вбрання.
Безрукавка обшита хутром, поли вишиті кольоровими нитками та тасьмою на взірці традиційного кептаря. Червоно-зелена плахтового малюнка спідниця прикрашена китицями.
Брючний ансамбль. Жакет, розшитий подільським візерунком.
Вдале сполучення червоного гарусу та чорного тла роблять костюм красивим і модним.

ЛЕНИНГРАДСКИЙ ДОМ МОДЕЛЕЙ. 70-е гг. XX в.

Женские костюмы, в которых использованы элементы традиционной украинской одежды.

LENINGRAD FASHION HOUSE. 1970s

Women's costumes using elements of Ukrainian folk clothing

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

Ц. 5 коп.

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ

Чоловічий костюм. 50—60-і рр. Сорочка синього кольору на кокетці, з поліхромною вишивкою маніжки, манжетів та подолу. Штани темні з фабричної шерстяної тканини. Сорочка носить переважно поверх штанів «під пас».

Дівочий костюм. 70-і рр. XX ст. Блузка з суцільним вишитим рукавом. Виріз горловини обшитий плетеною сіточкою з різноколірних ниток. Безрукавка-«сердак», вишита «коралями» і обшита по лапах тасьмою. Спідниця «шаленова» з шерстяної тканини в квіточку.

ТЕРНОПОЛЬСКАЯ ОБЛАСТЬ

Мужской костюм. 50—60-е гг. XX в.

Девичий костюм. 70-е гг. XX в.

TERNOPOL REGION.

Man's costume. 1950s – 1960s

Girl's costume. 1970s

Упорядник В. В. Миров
Художник А. Ю. Перепелиця

Ц. 5 коп.

ЗАХІДНЕ ЗАКАРПАТТЯ. Кінець XIX — початок XX ст.

Жіночий костюм. Сорочка «довганя» з доморобного полотна. Станок сорочки оздоблений «пазухою» — витканим з червоних ниток квадратом біля вирізу горловини. Рукава біля плеча вишиті багатоколірними ромбами. Вздовж рукавів вишитий ланцюг з різноколірних ромбів — «хвіст». Техніка вишивки «вито» — різновидність настилування. Безрукавка «плічка» з зубцями на полах прикрашалась вишивкою та тасьмою. Фартух-«плат» оформлений різноколірними стрічками та мережкою. Вінокподібний головний убір з «уплітки» прикрашений квітами та бісером. Нашийна прикраса — «силянка» у вигляді широкої стрічки, розшитої бісером.

Чоловічий костюм. Коротка сорочка доморобного полотна. Полики її оформлені вишивкою білими нитками настилуванням та вирізуванням. Широкі штани «гачі» з білими китицями «ройтами» на холошах та «кривульками» з синьої тасьми густо зібрані біля пояса на вузький «гачник». Сорочка та штани підперезані широким шкіряним поясом — «цифрованим чересом», орнаментованим тисненими узорами, мідними кільцями та ін. Постоли, як жіночі, так і чоловічі, орнаментовані тисненням та оздоблені металом.

ЗАПАДНОЕ ЗАКАРПАТЬЕ. Конец XIX — начало XX в.

Женский костюм

Мужской костюм

WESTERN TRANS-CARPATHIA. Late 19th – early 20th c.

Woman's costume

Man's costume

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ. 70-і рр. XX ст.

Багатошаровий, яскраво розшитий *костюм* молодої жінки є зразком, де органічно переплелися традиційні форми і декор з сучасним матеріалом. Сорочка з фабричного полотна з типовим для Поділля суцільнокроєним рукавом. Округлість рукава призбирана. Рукава, пазуха і поділ розшиті різноколірними «розшивками». Безрукавка і спідниця складають один ансамбль, вони з тонкої фабричної шерсті традиційного для Поділля темного кольору. Спідниця у складку з розшитим подолом. Безрукавка в талію, поли яскраво вишиті. На ногах туфлі-«постоли» традиційного типу.

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСТЬ. 70-і рр. XX ст.

Жіночий костюм, що склався на традиційній основі. Блузка з фабричної тканини з суцільнокроєним рукавом. Вишивка на рукавах і пазусі однотонна (чорна) або ж двоколірна (чорна з червоним). Широка спідниця з яскравої фабричної тканини, переважно з малюнком (квіточки, горошок). Поділ спідниці прикрашають, як правило, кількома поперечними складками.

ТЕРНОПОЛЬСКАЯ ОБЛАСТЬ. 70-е гг. XX в.

Костюм молодой женщины

ИВАНО-ФРАНКОВСКАЯ ОБЛАСТЬ. 70-е гг. XX в.

Женский костюм

TERNOPOL REGION. 1970s

Young woman's costume

IVANO-FRANKOVSK REGION. 1970s

Woman's costume

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

ПОДІЛЛЯ. Кінець XIX — початок XX ст.

Дівочий костюм. Сорочка доморобного полотна з суцільним рукавом. Виложистий комір, верхня частина рукавів та погруддя вишиті великими квітами червоно-синіми нитками. Широка спідниця-літник з доморобного сукна обшита по подолу плисом. Фартух доморобний шерстяний з різноколірною вишивкою. Червоний тканий пояс з китицями пов'язаний на два боки. Характерний для Поділля вінок, в який ззаду вплітають більші квіти, спереду менші. Чоботи руді з орнаментованими закаблучками. Прикраси: червоне «кам'яне» та перламутрове біле намисто і сережки.

Жіночий костюм. Сорочка доморобного полотна з суцільними рукавами, пришитими до станка декоративними кольоровими розшивками. Рукава, особливо верхня частина, та погруддя пишно вишиті технікою набирування. Характерні вертикально вишиті смужки біля пазухи. Поділ сорочки має два розрізи, вишиті яскравою, в основному червоного кольору, вишивкою. Носили сорочку з великим напуском на пояс. Горбатка з чорної шерстяної доморобної тканини з кольоровою ниткою по подолу. До вузької крайки, що підтримує горбатку, підвішений гаманець. Невисокий очіпок циліндричної форми, до якого пов'язана «нафрама» з тонкої білої тканини. Прикраси: червоне «кам'яне» намисто з дукачами, каблучки та сережки. Постолі шкіряні на ремінцях.

ПОДОЛЬЕ. Кінець XIX — начало XX в.

Девичий костюм
Женский костюм

PODOLYE. Late 19th – early 20th c.

Girl's costume
Woman's costume

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ. 60—70-і рр. XX ст.

Жіночий костюм. На Вінниччині замість традиційної жіночої сорочки в наш час увійшла в побут сорочка «до талійки» з поліхромною вишивкою квіточками на кокетці і рукавах, з обов'язковою квіткою, вишитою на вирізі горловини. Рясна спідниця з барвистої тканини обшита по подолу зеленим плисом. Фартух із ситцю із «шляркою» (оборкою) прикрашений кольоровими стрічками.

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСТЬ. 50—60-і рр. XX ст.

Чоловічий костюм. Біла бавовняна сорочка з кокеткою «перегинкою», від якої вздовж погруддя зроблені дрібненькі складочки-«фальбаночки». На комірі, пазусі та «дудах» поліхромна вишивка. Вузькі штани сучасного крою.

ВИННИЦКАЯ ОБЛАСТЬ. 60—70-е гг. XX в.

Женский костюм

ХМЕЛЬНИЦКАЯ ОБЛАСТЬ. 50—60-е гг. XX в.

Мужской костюм

VINNITSA REGION. 1960s – 1970s

Woman's costume

ХМЕЛЬНИЦКИЙ РЕГИОН. 1950s – 1960s

Man's costume

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

Ц. 5 коп.

ПОДІЛЛЯ. Кінець XIX — початок XX ст.

Чоловічий костюм. Сорочка доморобного полотна, кроєна «вперекидку», з виложистим широким коміром. Рукава та «третинниці», що вставлялися між основними підками, зшиті швами, розшитими нитками жовтогарячого кольору. Комір та пазуха вишиті «виноградом» жовто-золотавого кольору. Сорочка навипуск, підперезана червоно-зеленим поясом з китицями. Неширокі штани з темної фарбованої домотканої тканини. Кожух «до стану» із стоячим коміром. Комір, поли та низкі рукавів обшиті чорним смушком та вовняними кольоровими нитками. Шапка «стовбувата» з чорного смушку.

Парубоцький костюм. Тунікоподібна сорочка з широким стоячим коміром. Комір, пазуха та манжети вишиті нитками червоно-чорного кольору. «Чугаїна» темно-рудого кольору, кроєна «до стану», з «прохідкою», з яскравою поліхромною вишивкою вовняними нитками. Капелюх повстанний, прикрашений стрічками та квітами.

ПОДОЛЬЕ. Кінець XIX — начало XX в.

Мужской костюм

Костюм юноши

PODOLYE. Late 19th – early 20th c.

Man's costume

Young man's costume

Упорядник В. В. Миронов

Художник А. Ю. Перепелиця

Ц 5 коп.

ХАРКІВЩИНА. Кінець XIX — початок XX ст.

Чоловічий костюм. Сорочка «до гестки» з бочками, що вшивалися між основними пілками. У зв'язку з тим, що станок, завдяки бочкам, ширший, ніж кокетка, біля шва, що з'єднує станок та кокетку, утворювались численні зборки. Червоно-чорна вишивка хрестом на комірі, маніжці та манжетах. Штани широкі, пістрякові до очкура. Капелюх — бриль з соломи. Чоботи-«пришви» з чорної шкіри.

Жіночий костюм. Сорочка з уставками прямокутної форми. Багатоколірна вишивка у вигляді квадратів на уставках, вздовж рукавів та на вузькому стоячому комірі. Низкі рукавів «отлажки» зібрані «на нитку». Поділ прикрашений мережкою та прутиком. Парчова керсетка «до дев'яти вусів», з зубцями на погрудді, обшитими, як і поли керсетки, кольоровою тасьмою «висічкою». Плахта виткана квадратами переважно жовтогарячого кольору. Фартух-«завіса» парчовий, з подолом, обшитим червоним сукном. Парчовий очіпок циліндричної форми з «вушками». На очіпок пов'язували квітчасту хустку. Чоботи-«чорнобривці» чорно-жовті, з орнаментованими закаблуками.

ХАРЬКОВЩИНА. Кінець XIX — початок XX в.

Мужской костюм

Женский костюм

KHARKOV REGION. Late 19th – early 20th c.

Man's costume

Woman's costume

Упорядник В. В. Миронов
Художник А. Ю. Перепелиця

УКРАЇНСЬКИМ
КОСГОМ

Традиційне вбрання кожного народу є одним з найбільш масових видів його художньої творчості. Народний одяг відзначається простотою форм, стрункістю силуету, багатством і різноманітністю прикрас, насиченим колоритом. У ньому яскраво виявляється вміння народних майстрів за допомогою простих, логічних засобів органічно поєднувати практичність і красу. Народне вбрання включає до єдиного художньо-практичного ансамблю мистецтво крою, ткацтво, вишивку, аплікацію, плетіння, обробку шкіри, металу тощо.

Багато творчої винахідливості й фантазії вклав у створення одягу український народ. Наче саму чудову природу України переносили в оздоблення костюма, в його радісну гаму народні умільці протягом століть. Робота над вбранням була певною мірою виявом мрії про прекрасне, намаганням відійти від тієї тяжкої дійсності, яка оточувала трудящих до Великої Жовтневої соціалістичної революції. Скажімо, вишивання — це було не просто ремесло, це вияв таланту народного, майстерності, обдарованості. Це був один з небагатьох моментів у житті селянки, коли вона могла відчувати радість творіння, висловити у гамі кольорів свою віру в краще майбутнє, оптимізм.

Колорит вбрання багатьох районів України був світлий, білий, збагачений яскравими кольорами вовняних плахт, запасок, поясів, вінків, червоно-

го намиста й стрічок. Колорит з перевагою червоно-чорно-синього оздоблення характерний для Центрального Подніпров'я. Цікаві яскраво оздоблені багатою вишивкою сорочки Київщини, Черкащини. Сорочки Полтавщини в основному вишиті вирізуванням, мережкою, нитками білого або сірого кольору. На Поділлі та Буковині переважала червоно-чорна, жовта та синя вишивка. Заткані червоним сорочки Волині чудово поєднувалися з червоно-жовто-зеленими андараками та яскраво розшитими кусанами.

При всій різноманітності крою, колористичних рішень, характерних для окремих районів України, дуже виразно виявляється підпорядкування окремих локальних видів одягу та оздоблення єдиному художньому ансамблю, характерному для українського народного одягу.

Багато раціональних художніх рішень народного крою та оздоблення використовується у комплексах одягу, що сформувався на традиційній основі на Україні за роки Радянської влади. Ми маємо чудові зразки вбрання в різних районах нашої республіки, де органічно переплелися традиційні форми й декор з новими матеріалами.

Сучасні художники-модельєри постійно звертаються до кращих зразків народного вбрання. Орнамент, колористика, вишивка, мереживо, конструктивні форми народного одягу знаходять відображення в сучасному мистецтві моделюван-

ня костюма, своєрідному й неповторному в кожній республіці. І це не просте відображення, повтор минулих форм, його пропорцій і кольорових сполучень, а творча спадковість прогресивних традицій у вбранні з врахуванням сучасного рівня розвитку промисловості, техніки й нового, принципово відмінного від минулого побуту радянського народу.

Цікаво, що зараз розширилися географічні межі побутування українських традиційних доповнень до одягу. Майже по всій нашій країні включаються сьогодні в ансамбль одягу узорчасті рукавиці, узороплетені сумки, прикраси з дерева, намисто, браслети, броші, гудзики, пояси, виготовлені українськими майстрами.

Зразки українського народного вбрання зберігаються в музеях нашої республіки. Над його історією і розвитком працюють науковці та етнографи. Це невичерпне джерело для модельєрів, які з успіхом використовують традиції українського костюма в сучасному одязі.

Вадим Миронов